

je dao dobru informativnu sliku, pa vidimo, da nas čeka još ogroman posao, koji moramo svladati u što skorije vrijeme. Za taj posao nije dostatan broj ono nekoliko naših zvaničnih etnografa, već treba da za nj zagrijemo što više novih snaga i izvan strogo naučenjačkoga kruga, koji će autosijom — jedini ispravnim no dakako mučnim načinom — crpiti podatke sa vrela narodnoga života. Naročito pak treba da podupremo one, koji su se već dali na takav

posao, pa da domovina i spram njih ne sagriješi, kako se to dosada mnogo i premnoga puta dešavalo, osobito u našim krajevima, koji su prije bili pod Austro-Ugarskom.

Ova su dva prikaza opet jedan memento — ako to i nije bila autorova nakana — koji nas podsjeća naših propusta i naših tim većih dužnosti spram izgrađivanja naše sopstvene kulture, koja može i mora imati osnova jedino na elementima našega folklor.

V. T.

BILJEŠKE.

* U 1. sv. (s. 89.) citiran je članak dr. Jos. Nagy-a, koji je upozorio na naučne pretenzije Talijana prema Istoku. Obratno, i drugi su narodi centralni i prije rata svoja znanstvena nastojanja oko historije opet u Rimu, a i za nas bi bilo prilike, da se je s državne i sa strane hrvatskoga katoličkoga episkopata pošlo energičnije riješavati pitanje zavoda sv. Jeronima. (Isp. dr. V. Novak, »Nova Evropa« knj. II. str. 128.) U »Gazette de Prague« pisao je V. Kybal, čehoslovački poklisar u Rimu, o tom problemu. On ističe potrebu, da čehoslovačka, Poljska i Jugoslavija zajednički osnuju u Rimu institut za proučavanje slovjenjskih povijesti. Čehoslovačka već je kreditirala 50.000 K čs. u proračunu 1922., a to znači tek oko 13.000 lira, svota jedva dostatna za jedan naučni stipendij od nekoliko mjeseci. Poljska akademija u Krakovu votirala je u to ime 1.800.000 maraka. Jugoslavija nije ništa votirala, niti ko za to mari. A ipak bi se rješenjem pitanja zavoda sv. Jeronima nezizmerno koraknulo.

* G. dr. Milovan Gavazzi profesor učiteljske škole u Zagrebu i jedan od glavnih suradnika ovoga časopisa pridijeljen je dekretom pokrajinskog namjesnika za Hrvatsku i Slavoniju od 15. IX. 1922. Etnografskom odjelu Hrvatskoga Narodnoga Muzeja u Zagrebu.

* S osječkim Gradskim Muzejem vrlo je nepovoljno. A.-U. Crveni Križ 1914. okupirao je baš najprije m. o. prostorije toga kulturnoga instituta. No došla je i g. 1918., pak muzej još do danas ipak ne funkcionira. Zbirke su neprestano seljene, strpavane u nekakova predsoblja, opet prenašane u dubiozne prostorije, a neki dan ponovo na hrpe porazbacivane. Kustos muzeja g. prof. Vj. Celestin sasvim je nemoćan spram ovog darmara, i funkcioniranje zavoda je sasvim obustavljeno. Kulturnom nivou grada Osijek-a svakako ne služi ovo na čast.

* Ministarstvo Prosvjete u Beogradu uzeo je u najam zgradu u Miloša Vel. ul. br. 58. i tamo će se smjestiti istorijsko-umetnički muzej. Ovom prilikom možda će se i u Zagrebu zainteresirati za sličan izlaz iz već nemogućeg položaja n. pr. u zgradi Jugoslavenske akademije, gdje su smještene kao u magazinu i predhistorijska i arheološko-numizmatička i historijska zbirka Hrvatskoga Narodnoga Muzeja. Osim toga na pr. muzej za umjetnost i umj. obrt izložen je u ovo dvije godine opstanak svakih par mjeseci periodičkim, tako reći, i sistematskim potražnjama i željama za rekvizicijom i onako oskudnih prostorija. Gradski Muzej u Zagrebu zgruvan je u sobicu dvije one kule nad Kamenitim vratima. Tako se nijedan muzej u Zagrebu apsolutno ne može pomaknuti ni za stopu razvoja. »Narodna Starina« pozabaviće se uskoro ovim aktualnim pitanjem, koje n. pr. u provincijskim mjestima u Sarajevu i Splitu ne postoji, jer su zgrade u redu. Inače pak odjeli H. N. Muzeja u Zagrebu dotirani su godišnje svaki sa 5 (pet) tisuća dinara. Razabire se, da je tako određeno i za g. 1923.

* U Beogradu je osnovano pod predsjedništvom g. dr. Vulića »Istorijsko društvo«, koje želi unapređivati istoriju i srodne nauke, a ujedno će se po mogućnosti starati i o širenju historijskoga znanja u širim krugovima naroda. Članom može postati svaki prijatelj ove ustanove uz godišnju članarinu od 10 Din. (dobrotvorni 1000 din.). Svrha će se promicati sastancima i predavanjima, svakog 20. u mjesecu na beogradskom Univerzitetu, naučnim putovanjima, knjižnicom i sl. Članarinu treba slati društvenom tajniku g. dr. Dušanu Popoviću, asistentu Univerziteta u Beogradu. Da bi se što bolje pomogla svrha društvena dopustili su:

Ministar Prosvete svim nastavnicima u državi, ako budu članovi društva i žele pribivati društvenim sjednicama, tri dana dopusta bez daljega;

Ministar Saobraćaja (uz propisane uvjete) svaki puta u pola cijene vožnju željeznicom u Beograd i natrag.

* U Solinu su Danci nastavili iskapanja, koja su proljetos započela. U Kapljuču je otkriveno kršćansko groblje iz V. stoljeća na mjestu gdje je u II st. bilo nekršćansko groblje. Iskopano je i mnogo napisa i mozaika iz V. st. U Glavičinama je otkriven rimski hram, koji je naran, a zatim odmah i opet zatrpan, jer leži ispod državne ceste Solin — Trogir! Nacrte je pravio danski arh. Dygwe, koji je sad u listopadu nastaviti posao u solinskom teatru, a nastaviti će se i daljnjim iskopavanjima. Iskopine ostaju vlasništvom naše države.

* Iz Kotora pišu u splitsko »Novo Doba« (br. 236.) o podjeli arhiva i muzeja bivše A. U. Monarhije. Prema ugovoru St. Germanskom i rimskoj konvenciji tzv. nasljednih država trebalo bi se povratiti svakomu narodu spomenike njegove prošlosti a koji se čuvaju, bilo da su odnešeni ili su nestali u Beču, Grazu i Budimpešti. Iz Boke Kotorske napose traže od diplomatskih i stručnih predstavnika Jugoslavije, da se povratu dragocjeno bokeljsko oružje (odnešeno počevši od 1814. u više navrata), pa odjeća, nakit novac i dr. antikviteti... »da se svi spomenici našega života u prošlosti, koje mi tražimo s punim pravom i oslonom na sklopljene ugovore i međunarodne obaveze povrate našem narodu, dotično pojedinim gradovima našim, da ih čuvamo kao amanet i potomstvu predamo na proučavanje«.

* Ministarstvo prosvjete u Beogradu izdalo je okružnicu protiv oštećivanja freski po srpskim manastirima. Uobičajio se barbarizam — horribile dictu još najviše prigodom djačkih ekskurzija! — te posjetnici (nažalost ima i odraslih privatnika) urezuju svoja imena u fresco-slikarije. Ne ukine li se ovaj

divljački običaj, biće Ministarstvo Prosvjete prinuđeno, da zabrani svako posjećivanje manastira bez prethodnog odobrenja Ministarstva Prosvjete. Isto ima naredba proti trgovini!

Motiv za ovu naredbu — piše beogradski »Novi List« (I. 203 Kaluđeri u iskušenju) — leži u tome, što su se u posljednje vrijeme pojavili mnogi agenti sa tzv. »zdravom valutom«. Agenti pokušavaju da od manastirskih starješina otkupe najbolje umjetničke spomenike.

* Akcija za skupljanje istorijskoga materijala za razdoblje od 1908 — 1918 poduzeta je inicijativom profesora beogradskog univerze dra Stanoja Stanojevića. Ovo, tako važno i odsudno razdoblje, koje je prethodilo najvećem događaju našeg naroda, Ujedinjenju, u državi Srba, Hrvata i Slovenaca, koje nam je i tako blizu, treba da mi, kroz koje i mimo kojih je prošao taj strahoviti i važan decenij naše istorije još za vremena skupimo sve, uz velike i važne i one najsitnije podatke, koji će onda istoriku toga razdoblja biti gradivo, iz koga će izgraditi veliko i važno naučno djelo, dostojno toga vremena. Upozorujemo zato prijatelje naše istorije, da nam jave lica, za koja znaju da imaju bilo kakovog istorijskog materijala za to razdoblje, ili onakova lica koja znaju pojedine detalje, napose političke i ratne, a koji su manje poznati, ili poznati samo dotičnim licima. Prof. S. Stanojević sprema jednu brošuru, u kojoj će se nalaziti pitanja i upiti glede sabiranja svega onoga, što će poslužiti toj svrsi. Redakcija »Narodne Starine« imat će tih brošura, pa će poslati svakom, tko to od nje zatraži. U svim važnijim mjestima naše otadžbine tražit će se povjerenici, koji bi krugu naučenjaka istoričara, koji su poduzeli ovu akciju, bili od pomoći. Brošura prof. Stanojevića bit će i u tome pri ruci svakome, ko je voljan pomoći nauci. (N.)

POVJERENICI ETNOGRAFSKOGA ODJELA HRVATSKOGA NARODNOG MUZEJA U ZAGREBU.

Da se s jedne strane oduži ovaj etnografski muzej svima, koji su promicali bilo kako njegove interese a napose obogatili njegove zbirke, a s druge strane da i te promicatelje kao i ostale, koji za ovaj rad imaju volje i razumijevanja, potakne na što življe nastojanje u ovom pravcu, imenovala je muzejska uprava povjerenicima muzeja i predala im kao vidljiv znak toga povjereništva ukusno izrađene diplome:

1. dra. Milana Rojca, nar. poslanika i povjerenika za prosvjetu i vjere i. sl. u Zagrebu

2. dra Alberta Bazalu, povjerenika za prosvjetu i vjere i. s. i kr. sveučilišnog profesora u Zagrebu

3. dra Tuğomira Alaupovića, kr. ministra na raspoloženju, povjerenika za prosvjetu i vjere i. sl. u Zagrebu

4. Jurja Demetrovića, kr. namjesnika za Hrvatsku i Slavoniju u Zagrebu

5. dra Milana Novaka, banskog savjetnika u Zagrebu

6. Ademađu Mešića, veleposjednika u Tešnju